

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 46/2017-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. januára 2017 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE] zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Holičom, Lužická 7, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv a slobôd podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 2, čl. 48 ods. 2 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. b) a d), čl. 7 ods. 1, čl. 13, čl. 14 a čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj namietaného porušenia čl. 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Tdo 64/2015 zo 17. februára 2016 a rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 23 To 92/2014 zo 17. septembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. júna 2016 doručená sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE] (ďalej len „sťažovateľ“),

zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Holičom, Lužická 7, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojich základných práv a slobôd podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 2, čl. 48 ods. 2 a čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. b) a d), čl. 7 ods. 1, čl. 13, čl. 14 a čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj porušenie čl. 7 ods. 5 ústavy uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Tdo 64/2015 zo 17. februára 2016 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“) a rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 23 To 92/2014 zo 17. septembra 2014 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“). Sťažnosť bola na poštovú prepravu odovzdaná 17. júna 2016.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T 52/2012 z 1. júla 2014 uznaný za vinného zo zločinu týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) a b) a ods. 2 písm. d) s použitím § 138 písm. b) Trestného zákona účinného v čase spáchania skutku, za čo mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 4 rokov (ďalej aj „odsudzujúci rozsudok okresného súdu“).

Podľa odsudzujúceho rozsudku sa skutku, za ktorý bol odsúdený, sťažovateľ dopustil tým, že *«od roku 2005 do mesiaca október 2011 v [REDAKOVANÉ] týral svoju manželku [REDAKOVANÉ], pričom jej vulgárne nadával, fyzicky napádal, vyhrážal sa, vymýšľal si nezmyselné príkazy, ktorých splnenie bezodkladne vyžadoval, správal sa agresívne, nerešpektoval jej biologické potreby, manželke odopieral základnú hygienu, spánok, stravu, rozhodoval o jej telesných potrebách, obmedzoval ju v užívaní spoločného majetku a tým jej spôsoboval fyzické a psychické utrpenie, ktoré trvá dlhší čas, presnejšie od narodenia mladšieho zo synov so stupňujúcou sa intenzitou útokov, pričom sa u poškodenej [REDAKOVANÉ] vyvinul z dôvodu konania obvineného „syndróm týranej ženy“:».*

V odsudzujúcom rozsudku okresného súdu sa okrem iného uvádza:

«Na základe vykonaného dokazovania v prípravnom konaní ale najmä pred súdom, súd zistil, že bolo preukázané, že obžalovaný [REDAKOVANÉ] svojim konaním, ktorého sa dopúšťa dlhodobo, vyvoláva vo svojej manželke zvýšený pocit stresu, úzkosti a napätia, a strachu. Z výpovedí mal. detí [REDAKOVANÉ] je zrejmé, že otec reagoval v záťažových situáciách neadekvátne, často kričal a trestal ich spôsobom, ktorý nie je v medziach normálu, deti to popisujú ako situáciu, keď mu „prepne“. Vtedy sa ho boja a označujú ho, že je „zlý“. Čo sa týka správania sa obžalovaného k bývalej manželke [REDAKOVANÉ], súdom bolo zistené vlastným výsluchom, že táto vníma celkovo situáciu v rodine veľmi precitlivo, v niektorých situáciách nezvláda pocit strachu z obžalovaného. Je zrejmé z celkovej situácie, že v rodine nie je zdravá atmosféra, sú prítomné pravidelné hádky, ktoré však súd neposúdil ako bežné hádky v rodine. Je pravdou, že obžalovaný rieši výchovné problémy s mal. deťmi mimo hraníc bežného sa správania rodiča, ktorý má výchovne pôsobiť na dieťa a jeho reakcie na určité situácie, ktoré popisovali nielen manželka ale aj maloleté deti, nie sú v súlade s bežným správaním sa manžela v záťažovej situácii. Ako aj znalci skonštatovali u obžalovaného sa jedná o syndróm poruchy osobnosti, kedy obžalovaný v záťažových situáciách vystupuje veľmi agresívne, emočne labilne, nezvládajúc záťažové situácie, z čoho môže mať okolie - jeho najbližšia rodina, pocit neadekvátneho jednania voči tomu, čo sa skutočne v rodine deje. Pravidelne dochádza k psychickému nátlaku na manželku, ktoré ona vníma ako psychické týranie. Ako vyplýva zo znaleckých posudkov, ktoré skúmali vieryhodnosť osôb mal. detí a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], vyplýva, že dieťa ani jedno ani druhé nemá sklony k fabulácii, popisujú situácie v rodine tak, ako ich zažili a ich schopnosť reprodukovať zažité udalosti a vnímať ich sú v rámci normy. Preto súd dospel k záveru, že situácie, ktoré čiastočne vo svojich výpovediach opisovali maloleté deti a [REDAKOVANÉ], sa stali a boli riešené zo strany obžalovaného nie vhodným spôsobom. Mohli vyvolávať v jeho manželke stres, vyvolávali v nej strach, úzkosť a napätie. Z výpovede obžalovaného je zrejmé, že tento sa snaží banalizovať prístup k riešeniu nie dobrej situácie v rodine a snaží sa prezentovať svoju osobu vo svetle milujúceho rodiča a manžela, ktorý sa ničoho nedopúšťa, pričom deti z neho nemajú strach, o čom majú svedčať fotografie, ktoré sú založené v spisovom materiáli.

Vzhľadom na všetky vyššie uvedené okolnosti... súd dospel k záveru, že obžalovaný svojim konaním naplnil všetky pojmové znaky skutkovej podstaty zločinu týrania blízkej

a zverenej osoby..., pretože po dlhšiu dobu týral blízku osobu spôsobujúc jej fyzické a psychické utrpenie bitím, ponižovaním, pohrdavým zaobchádzaním, neustálym sledovaním, vyhrážaním sa, vyvolávaním strachu a stresu, násilnou izoláciou, citovým vydieraním, bezdôvodným odopieraním stravy, oddychu a spánku a odopieraním nevyhnutnej osobnej starostlivosti, hygieny a iným správaním, ktoré ohrozili jej fyzické a psychické zdravie a obmedzili jej bezpečnosť, a čin spáchal závažnejším spôsobom konania - po dlhší čas, teda po obdobie viac ako 6 rokov. K takémuto záveru súd dospel ako je vyššie uvedené vlastným výsluchom, najmä bývalej manželky obžalovaného [REDAKOVANÉ]... fotodokumentácie z čias pred uzavretím manželstva ako aj z vizuálneho kontaktu s poškodenou na hlavnom pojednávaní (ako aj komunikáciou na hlavnom pojednávaní). Správanie sa obžalovaného menovaná pociťovala aj pociťuje ako ťažké príkorie, čo má veľmi závažný dopad na jej psychiku, sebadôveru, sebaúctu, pričom emocionalita jej osoby sa vyznačuje známkami ťažkej frustrácie, strádania a opakovanej psychickej traumatizácie. Obžalovaný sa pred súdom snažil spochybníť vieryhodnosť výpovede svojej bývalej manželky, taktiež spochybňoval závery znaleckého posudku [REDAKOVANÉ] znalca z odboru zdravotníctva, odvetvie psychológia - klinická psychológia dospelých. Žiadal súd, aby bolo vykonané opakované znalecké dokazovanie k osobe jeho bývalej manželky, resp. bol urobený kontrolný znalecký posudok, ktorý by spochybnil vieryhodnosť jej výpovede. ... Senát v žiadnom prípade nemá pochybnosť o vieryhodnosti a pravdivosti výpovede svedkyne poškodenej [REDAKOVANÉ], podporené navyiac závermi znaleckých posudkov ako aj podporne výpoveďami ďalších svedkov, ktorí boli v predmetnej trestnej veci vypočutí pred súdom.

Súd pri uznaní viny obžalovaného tiež vychádzal zo znaleckých posudkov psychiatrov a psychológov, ktorí skúmali osobnosť obžalovaného. Znalci skonštatovali, že v rámci poruchy osobnosti u neho, ako u osoby zle sociálne adaptovanej a afekt - emočne nestabilnej, je schopný v priebehu života si vypracovať účinnú taktiku a stratégiu, aby mohol svoje osobnostné prejavy kontrolovať, a vyhýbať sa konaniu spoločensky nežiaducemu, mimo rámec vlastnej nukleárnej rodiny. To znamená, že okolie môže vnímať obžalovaného ako bezproblémového, milého, nekonfliktného fundovaného človeka, avšak okolie nemôže vidieť do prostredia rodiny, ktorá ako vyplýva z výpovedí svedkov bola viacmenej veľmi uzavretá, nekomunikovala so širokým okolím, nezúčastňovala sa

spoločenských akcií. Preto verejnosťou nie je možné objektívne hodnotiť, že sa v rodine nič nedialo, obvinenia, ktoré boli proti obžalovanému vznesené, sú vymyslené a produkované len manželkou, ktorá takto má konať z pomsty alebo v snahe pripraviť ho o majetok.

V minulosti [REDAKOVANÉ] nebol súdne trestaný, taktiež nebol v minulosti riešený priestupkovým referátom Obvodného úradu [REDAKOVANÉ]

S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti, s prihliadnutím na všetky rozhodné skutočnosti, na stupeň spoločenskej nebezpečnosti, trestnej činnosti spáchanej obžalovaným, na účel trestu, na pomery páchatel'a, na možnosti jeho nápravy, s poukazom na poľahčujúcu okolnosť v zmysle § 36 písm. j) Trestného zákona, že obžalovaný pred spáchaním trestného činu viedol riadny život, s prihliadnutím aj na status obžalovaného a jeho celkovú bezúhonnosť, súd dospel k záveru, že použitie trestnej sadzby ustanovenej týmto zákonom by bolo pre páchatel'a neprimerane prísne a na zabezpečenie ochrany spoločnosti postačuje aj trest kratšieho trvania. Preto po uznaní viny obžalovanému súd uložil trest pod dolnú hranicu trestu ustanovenej týmto zákonom (sadzba 7-15 rokov), za použitia ustanovenia § 39 ods. 3 písm. d) Trestného zákona a uložil mu trest nepodmienečný spojený s jeho výkonom v trvaní 4 rokov...»

Proti odsudzujúcemu rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom sp. zn. 23 To 92/2014 zo 17. septembra 2014, ktorým zrušil jeho výrok o treste a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku sťažovateľ'a odsúdil pri nezmenenom výroku o vine podľa § 208 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 36 písm. j), § 38 ods. 2 a 3 a § 39 ods. 1 a 3 písm. d) Trestného zákona na trest odňatia slobody na 3 roky, výkon ktorého podľa § 51 ods. 1 a § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona podmienienečne odložil za súčasného uloženia probačného dohľadu nad jeho správaním v skúšobnej dobe. Podľa § 51 ods. 2 Trestného zákona ustanovil skúšobnú dobu na tri roky. Podľa § 51 ods. 4 písm. a) Trestného zákona uložil krajský súd sťažovateľ'ovi povinnosť spočívajúcu v príkaze nepriblížiť sa k poškodenej na vzdialenosť menšiu ako 5 metrov a nezdržiavať sa v blízkosti obydlia poškodenej mimo priblíženia sa v súvislosti s realizáciou rozhodnutia príslušných štátnych orgánov o stykoch sťažovateľ'a s maloletými deťmi.

Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), e) a i) Trestného poriadku. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Tdo 64/2015 zo 17. februára 2016 dovolanie sťažovateľa podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

V napadnutom uznesení najvyššieho súdu sa okrem iného uvádza:

„Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok predstavuje výrazný zásah do inštitútu právoplatnosti, ktorá v pozícii základnej vlastnosti súdneho rozhodnutia predstavuje jeho nezmeniteľnosť a záväznosť ako prejavy stability právnych vzťahov a právnej istoty v právnom štáte. Z uvedeného dôvodu je dovolanie určené k náprave výlučne zákonom taxatívne stanovených procesných a hmotnoprávných väd, ktoré by svojím charakterom mohli mať výrazný vplyv na konanie a jeho procesný výsledok, a ktoré je preto potrebné odstrániť. ...

Dovolacie námietky obvineného podľa § 371 ods. 1 písm. c/ a e/ Tr. por. bolo potrebné hodnotiť podľa § 371 ods. 4 Tr. por. tak, či namietané skutočnosti boli obvinenému známe už v pôvodnom konaní alebo dokonca už v štádiu prípravného konania a súčasne z toho hľadiska či k namietanému postupu došlo až v konaní, resp. rozhodnutí odvolacieho súdu.

Obvinený v podanom dovolaní namietal zaujatosťou sudkyne, predsedajúcej senátu prvostupňového súdu [REDAKOVANÉ], ktorá v konaní neoznámila svoju zaujatosť, pričom zaujatosť odôvodnil tým, že otec priateľa poškodenej a otec sudkyne sú podľa obvineného priateľmi a ďalej dôvodiac, že prísediaci [REDAKOVANÉ] mal cez prestávku pojednávania 5. októbra 2012 osloviť otca poškodenej a s týmto komunikovať tak, že bolo možné usúdiť, že spolu pracovali na jednom mieste a boli v dobrom, priateľskom vzťahu.

Z obsahu rozsudku odvolacieho súdu je dovolaciemu súdu zrejmé, že predmetná skutočnosť, a síce zaujatosť konajúcej sudkyne ako aj prísediaceho [REDAKOVANÉ], bola obvinenému známa už v prvostupňovom konaní či najneskôr v odvolacom konaní. Z obsahu dovolacej námietky tak, ako bola formulovaná obvineným, má dovolací súd zrejmé, že k rozhovoru, ktorý podľa obvineného zakladal zaujatosť prísediaceho, došlo už v deň pojednávania, konaného pred súdom prvého stupňa 5. októbra 2012. ... S poukazom na zákonnú požiadavku vyjadrenú v § 371 ods. 4 Tr. por. sa tak dovolací súd dovolacou

námietkou zaujatosti sudcu a prísediaceho nezaoberal. Dovolací súd tiež zdôrazňuje, že podľa § 32 ods. 6, ods. 7 Tr. por., keďže sa o námietke zaujatosti strany, ktorá nebola vznesená bezodkladne nekoná, nemohol sa ňou ani odvolací súd zaoberať.

Taktiež v súvislosti s dovolacou námietkou obvineného podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por., podľa ktorého malo dôjsť k porušeniu jeho práva na obhajobu sumárom rôznych procesných pochybení v konaní, a to vypočutím svedka [REDAKOVANÉ] dňa 9. januára 2012 bez prítomnosti obhajcu obvineného, neurčitost'ou uznesenia o vznesení obvinenia, obsahujúceho neurčité, zameniteľné útoky, neoznámenie trestného činu svedkyňou [REDAKOVANÉ] či postup pri výsluchu maloletých detí obvineného v konaní, ako aj výmena vypočúvajúcich a pri podpise prítomných osôb podľa § 124 Tr. por. dovolací súd taktiež poukazuje na to, že uvedené pochybenia konajúcich súdov boli obvinenému taktiež známe najneskôr v odvolacom konaní. Z obsahu napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 23 To 92/2014 zo 17. septembra 2014 totiž dovolací súd zistil, že obvinený v podanom odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa namietal, že poškodená nepredložila žiadne dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, domáhal sa doplnenia znaleckého dokazovania, vyjadroval sa k záverom vykonaných listinných dôkazov (znaleckých posudkov) a spochybňoval vierohodnosť poškodenej a osobné zistenia súdu o devastácii sebavedomia poškodenej. Obdobne tomu bolo v odvolaní podanom v prospech obvineného obhajcom [REDAKOVANÉ] a odvolania podané obhajcom [REDAKOVANÉ], ktorí spochybňovali vierohodnosť poškodenej, ako aj uloženie rovnakého trestu pri výrazne zmenenej právnej kvalifikácii, ako aj závery vykonaného znaleckého dokazovania.“

Vo vzťahu k sťažovateľom uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, t. j. že rozhodnutie odvolacieho súdu bolo založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, dovolací súd v napadnutom uznesení poukázal na to, že „týraním, reglementovaným § 208 Tr. zák. je potrebné rozumieť dlhšiu dobu trvajúce protiprávne konanie, ktorého najčastejšie útoky sú charakterizované v citovanom ustanovení. Na naplnenie základnej skutkovej podstaty tohto trestného činu je nevyhnutná určitá hromadnosť či sústavnosť konania páchatel'a, s následkom spôsobenia fyzického alebo psychického utrpenia. Fyzické alebo psychické utrpenie je pritom potrebné

definovať tak, že ide o fyzické alebo duševné bolesti, ktoré ovplyvňujú alebo sťažujú obvyklý život poškodenej (týranej) osoby (podstatne narúšajú kvalitu života poškodenej osoby) a netrávajú celkom krátky, prechodný čas. Musí ísť teda o určitú sústavnosť (trvalosť) konania popísaného v písm. a/ až e/, ktoré práve svojou bezohľadnosťou, hrubosťou či bolestivosťou pociťuje poškodená osoba ako fyzické alebo psychické utrpenie. Na naplnenie základnej skutkovej podstaty trestného činu týrania blízkej osoby sa pritom nevyžaduje, aby išlo o neznesiteľné utrpenie poškodeného, nakoľko následok vo forme neznesiteľného utrpenia poškodeného napĺňa kvalifikovanú skutkovú podstatu podľa § 208 ods. 2 písm. a/ Tr. zák. (mučivé útrapy). Pojem fyzické alebo psychické utrpenie je preto naplnený už vtedy, ak poškodená osoba pociťuje protiprávne konanie páchatel'a ako príkorie. Definícia následku trestného činu týrania blízkej a zverenej osoby odlišuje tento trestný čin od iných trestných činov, ktoré taktiež môžu spôsobovať fyzické alebo psychické utrpenie. Týranie nikdy nie je a nemôže byť jednorazové či osamotené konanie; musí ísť o trvalejšie (sústavnejšie) konanie, ktoré sa opakovane vyznačuje hrubším a zjavne necitlivým zaobchádzaním či správaním a tým, že sa pravidelne opakuje, spôsobuje poškodenej osobe psychické, prípadne fyzické útrapy. Ide o určitý čas trvajúce zlé zaobchádzanie, spravidla pozostávajúce z rôznych útokov proti týranej osobe, pričom nie je nutné, aby všetky či niektoré z nich vyústili do ublíženia na zdraví. Útoky uvedené v písm. a/ až e/ ust. § 208 Tr. zák. nemusia samostatne napĺňať znaky skutkovej podstaty trestného činu, ak by boli posudzované samostatne, môžu napĺňať len znaky priestupku, rovnako ako v podanom dovolaní namietať obvinený.

Opakovanosť, hromadnosť a sústavnosť útokov páchatel'a (ktoré samostatne nemusia dosahovať intenzitu trestného činu a ani následok vo forme ujmy či ublíženia na zdraví obeť) tak zakladá naplnenie skutkovej podstaty trestného činu týrania podľa § 208 Tr. zák., tak ako tomu bolo v prípade opakovaných a sústavných útokov vykonaných obvineným v období od roku 2005 do mesiaca október 2011 voči poškodenej tak, ako konanie v skutkovej vete rozsudku Okresného súdu Trenčín, sp. zn. 2 T 52/2012 z 1. júla 2014 správne konštatoval súd prvého stupňa a následne tiež odvolací Krajský súd v Trenčíne, ktorý rozsudkom, sp. zn. 23 To 92/2014 zo 17. septembra 2014 pri nezmenenom výroku o vine v rozsudku súdu prvého stupňa podľa § 208 ods. 2 Tr. zák. s použitím § 36 písm. j/,

§ 38 ods. 2, ods. 3, § 39 ods. 1. ods. 3 písm. d/ Tr. zák. odsúdil k trestu odňatia slobody vo výmere troch rokov s jeho podmieneným odkladom.“.

Sumarizujúc svoje závery k jednotlivým dovolacím dôvodom, najvyšší súd v záverečnej časti napadnutého uznesenia konštatoval, že „v rozsahu dovolacích námietok obvineného [REDAKOVANÉ] nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Tr. por., a preto... podľa § 382 písm. c/ Tr. por. jeho dovolanie na neverejnom zasadnutí ako nedôvodné odmietol“, pričom k tomuto záveru ešte dodal, že «odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemá odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné, alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvostupňového rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na to, že v dvojinštancnom súdnom konaní rozhodnutia súdu prvého a druhého stupňa tvoria jednotu, a preto je nadbytočné, aby odvolací súd opakoval vo svojom rozhodnutí správne skutkové a právne závery súdu prvého stupňa. Ako uvádza obhajoba v písomných dôvodoch dovolania, obvinený odvolanie založil na opakovaných dôvodoch svojej obhajoby použitej v konaní pred súdom prvého stupňa, prezentovanými hlavne v záverečných rečiach svojich obhajcov. S jeho právnymi námietkami sa ale súd prvého stupňa v rozhodnutí riadne vysporiadal a nenechal otvorenú žiadnu spornú otázku, riešenie, ktorej by zostalo na odvolacom súde. Rozhodnutia súdov nižších stupňov sú, pokiaľ ide o odôvodnenie, jasné a plne vyčerpávajúce. Súdny uviedli, ktoré skutočnosti vzali za dokázané, o ktoré dôkazy svoje skutkové zistenia opreli a akými právnymi úvahami sa spravovali pri hodnotení vykonaných dôkazov. Z odôvodnenia je zrejmé, ako sa súd prvého stupňa vyrovnal s obhajobou, prečo nevyhovel návrhom na vykonanie ďalších dôkazov a akými právnymi úvahami sa spravoval, keď posudzoval dokázané skutočnosti podľa príslušných ustanovení zákona v otázke nielen viny a trestu, ale i probačného dohľadu.

Dovolanie má byť len výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti rozhodnutia, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania musia byť preto obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia „odvolacia“ inštancia.».

Sťažovateľ v rámci svojej sťažostnej argumentácie v prvom rade namieta nedostatočnú špecifikáciu skutku v obžalobe a následne v odsudzujúcom rozsudku, keďže *«Orgány činné v trestnom konaní nikdy nedefinovali čo je považované za „nerešpektovanie biologických potrieb“, aké konanie je odopieraním základnej hygieny, čo je považované za „obmedzovanie v užívaní spoločného majetku“. Nebolo pomenované akým konaním bolo spôsobované fyzické a psychické utrpenie.»*. Skutok podľa sťažovateľa nespĺňa kritériá určitosti a nezameniteľnosti skutku s iným skutkom.

Sťažovateľ ďalej poukazuje na skutočnosť, že poškodená nepredložila v priebehu trestného konania jediný dôkaz o údajnom fyzickom násilí, ktorého sa mal na nej sťažovateľ dopustiť. V tejto súvislosti sťažovateľ argumentuje, že tým, že nebolo umožnené *„dovypočutie“* poškodenej, nemusela vysvetliť viaceré sporné a nejasné skutočnosti. *«Jednoducho nikto v rámci dokazovania, a to aj napriek predloženému množstvu dôkazov, listín a posudkov a výpovedí svedkov, ktoré priamo usvedčovali poškodenú z lži a rozporov v jej tvrdeniach si nedal tú námahu, aby ju v záujme spravodlivého rozhodnutia s danými dôkazmi konfrontoval.*

Pre sťažovateľa je nepochopiteľne na základe čoho súd I. stupňa nemal pochybnosti o vierohodnosti „údajne poškodenej“, keď už z vykonaných dôkazov bolo mnoho jej tvrdení preukázaných ako lož.» Práve týmto postupom všeobecných súdov malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu jeho práva na obhajobu.

Sťažovateľ namieta aj závery znaleckého posudku, v ktorom sa konštatuje u poškodenej *„syndróm týranej ženy“*, poukazujúc na to, že znalec vychádzal len z výpovede poškodenej a nemal k dispozícii výsledky vyšetrovania.

Sťažovateľ zastáva názor, že v jeho trestnej veci konajúce všeobecné súdy hodnotením dôkazov porušili ním označené práva garantované ústavou a dohovorom. Hodnotenie dôkazov v jeho trestnej veci všeobecnými súdmi považuje sťažovateľ za svojvoľné.

O nedostatku nezávislosti a nestrannosti rozhodovania všeobecných súdov v trestnej veci sťažovateľa svedčí podľa jeho názoru aj to, že mu bol okresným súdom opakovane uložený trest rovnakého druhu a výmery aj napriek tomu, že zo skutkovej vety odsudzujúceho rozsudku boli vypustené niektoré skutkové vety.

Sťažovateľ zastáva názor, že predsedníčka senátu okresného súdu [REDAKOVANÉ] bola naklonená poškodenej a chránila ju, argumentujúc aj personálnym prepojením poškodenej a predsedníčky senátu prostredníctvom spoločných známych. Sťažovateľ poukazuje tiež na priateľský rozhovor rodičov poškodenej počas prestávky súdneho pojednávania s jedným z prísediacich členov senátu, ktorého bol svedkom. Vo vzťahu k trestu uloženému mu krajským súdom sťažovateľ argumentuje, že ak by bol odvolací súd presvedčený o tom, že sa dopustil skutkov, ktoré mu boli kladené za vinu, nemohol by mu uložiť podmienený trest odňatia slobody.

Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu sťažovateľ namieta, že *„Zásadne nesprávne a neakceptovateľne mal najvyšší súd Slovenskej republiky za to, že súdom I. stupňa bol správne zistený skutočný stav veci.“*

Vzhľadom na skutočnosti uvedené v sťažnosti sťažovateľ žiada, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 1 Tdo 64/2015 zo dňa 17. 02. 2016 a Rozsudkom Krajského súdu Trenčín 23 To 92/2014 zo dňa 17. 09. 2014 bolo porušené základné právo [REDAKOVANÉ] chránené Ústavou Slovenskej republiky v čl. 7 ods. 5, čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1, ods. 2, čl. 48 ods. 2, čl. 49 a právo chránené Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd v čl. 6 ods. 1, ods. 2, ods. 3 písm. b), písm. d), čl. 7 ods. 1, čl. 13, čl. 14 a čl. 17.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 1 Tdo 64/2015 zo dňa 17. 02. 2016 a Rozsudok Krajského súdu Trenčín 23 To 92/2014 zo dňa 17. 09. 2014 sa zrušuje a vec sa vracia odvolaciemu súdu, aby znovu konal a znovu rozhodol podľa § 285 písm. b) Tr. por., pretože skutok nie je zločinom týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 Tr. zák.

3. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia vo výške 363,79 €...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 2, čl. 48 ods. 2 a čl. 49 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. b) a d), čl. 7 ods. 1, čl. 13, čl. 14 a čl. 17 dohovoru, ako aj porušenie čl. 7 ods. 5 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu a tiež napadnutým rozsudkom krajského súdu.

Podľa čl. 7 ods. 5 ústavy medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb

alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 49 ústavy len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, sa považuje za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu má právo mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu má právo vyslúchať alebo dať vyslúchať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe.

Podľa čl. 7 ods. 1 dohovoru nikoho nemožno odsúdiť za konanie alebo opomenutie, ktoré v čase, keď bolo spáchané, nebolo podľa vnútroštátneho alebo medzinárodného práva trestným činom. Takisto nesmie byť uložený trest prisnejší, než aký bolo možné uložiť v čase spáchania trestného činu.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto Dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Podľa čl. 14 dohovoru užívanie práv a slobôd priznaných týmto Dohovorom sa musí zabezpečiť bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie.

Podľa čl. 17 dohovoru nič v tomto Dohovore sa nemôže vykladať ak, akoby dávalo štátu, skupine alebo jednotlivcovi akékoľvek právo vyvíjať činnosť alebo dopúšťať sa činov zameraných na zničenie ktoréhokoľvek z tu priznaných práv a slobôd alebo na obmedzovanie týchto práv a slobôd vo väčšom rozsahu, než to Dohovor ustanovuje.

II.1 K namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv garantovaných ústavou a dohovorom napadnutým rozsudkom krajského súdu

Z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Niektoré námietky uplatnené sťažovateľom v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu tvorili aj súčasť jeho dovolacích námietok, ktoré bol oprávnený a aj povinný preskúmať najvyšší súd v dovolacom konaní, čo vzhľadom na princíp subsidiarity vylučuje právomoc ústavného súdu. Vo vzťahu k tým námietkam, ktoré sťažovateľ právne relevantným spôsobom uplatnil v dovolacom konaní, nie je daná právomoc ústavného súdu, čo zakladá dôvod na odmietnutie tejto časti sťažnosti pre nedostatok právomoci ústavného súdu.

Vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu ale sťažovateľ uplatnil aj také námietky, ktoré sa vzhľadom na zákonnú úpravu dovolacích dôvodov nemohli stať predmetom prieskumu dovolacieho súdu. Z uvedeného dôvodu tieto námietky sťažovateľa podrobil prieskumu ústavný súd; ide najmä o námietky smerujúce k tvrdeniu

o nedostatočnom zistení skutkového stavu a nesprávnomu vyhodnoteniu výsledkov dokazovania.

Ústavný súd v súvislosti s týmito námietkami sťažovateľa smerujúcimi proti napadnutému rozsudku odvolacieho súdu poukazuje na svoj ustálený právny názor, v zmysle ktorého v prípade, ak sťažovateľ podá v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť proti rozhodnutiu dovolacieho súdu, tak považuje túto lehotu za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu (napr. IV. ÚS 195/2010, III. ÚS 227/2010, I. ÚS 276/2010); tento právny názor vylučuje, aby ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej proti rozhodnutiu odvolacieho súdu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene.

V súvislosti s vecným posudzovaním námietok sťažovateľa smerujúcich proti napadnutému rozsudku krajského súdu ústavný súd poukazuje na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého všeobecný súd (v zásade) nemôže svojím postupom, resp. rozhodnutím porušiť ústavou alebo dohovorom garantované právo, ak koná a rozhoduje v súlade s platným a účinným zákonom (m. m. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00). Takýmto zákonným predpisom je v posudzovanej veci z procesného hľadiska Trestný poriadok a z hmotnoprávneho hľadiska Trestný zákon.

Z hľadiska ústavných limitov ústavného prieskumu rozhodnutí všeobecných súdov ústavný súd považuje ešte pred samotným prieskumom napadnutého rozsudku krajského súdu za žiaduce tiež pripomenúť, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy,

ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

V nadväznosti na uvedené východiská ústavný súd v súvislosti s námietkami sťažovateľa smerujúcimi proti napadnutému rozsudku krajského súdu v prvom rade konštatuje, že z obsahu tohto rozsudku zjavne vyplýva, že odvolací súd primerane reagoval na všetky námietky sťažovateľa týkajúce sa nedostatočnej špecifikácie skutku kladeného mu za vinu v obžalobe, ako aj na námietku spochybňujúcu vierohodnosť výpovede poškodenej a v tej súvislosti aj sťažovateľom požadované vykonanie opakovaného výsluchu poškodenej. Rovnako sa krajský súd podľa názoru ústavného súdu dostatočným, a teda ústavne akceptovateľným, spôsobom zaoberal aj námietkami týkajúcimi sa hodnotenia znaleckých posudkov a celkového hodnotenia vykonaného dokazovania.

Na podporu uvedených záverov ústavný súd považuje za vhodné poukázať na relevantné časti argumentácie krajského súdu. Krajský súd v úvodnej časti napadnutého rozsudku poukázal *«na svoje predchádzajúce rozhodnutie, sp. zn. 23 To/128/2013 zo dňa 10. februára 2014. Týmto rozhodnutím bol predchádzajúci odsudzujúci rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 321 ods. 1 písm. a/, b/, d, d/, ods. 2 Tr. por. zrušený v celom rozsahu a vec bola vrátená súdu prvého stupňa na nové konanie a rozhodnutie. Už v rámci tohto predchádzajúceho rozhodnutia sa z podnetu odvolania obžalovaného senát odvolacieho súdu zaoberal najmä skutkovými zisteniami, pričom pôvodne súd prvého stupňa dospel k záveru, že bolo preukázané, že obžalovaný [REDAKOVANÉ] „týral“ nielen svoju manželku [REDAKOVANÉ], ale aj ich spoločné dve maloleté deti. Už vtedy sa odvolací súd v zásade stotožnil s týmito skutkovými zisteniami súdu prvého stupňa, pričom ale vyslovil najmä iný právny názor na to, či konanie obžalovaného voči deťom naplnilo zákonné znaky zločinu týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a/, b/, ods. 2 písm. d/ Tr. zák.*

V tejto súvislosti najmä vzhľadom na to, že konanie obžalovaného voči svojim dvom maloletým deťom nenaplnilo znaky týrania, ako zlého zaobchádzania so zverenou osobou,

ktoré sa vyznačuje vyšším stupňom hrubosti a bezcitnosti, ktoré zároveň táto osoba pociťuje ako ťažké príkorie (vzniká z hrubosti, bolestivosti alebo bezohľadnosti páchatel'a), senát odvolacieho súdu rozsudok súdu prvého stupňa v celom rozsahu zrušil. V súvislosti s tým odvolací súd poukázal aj na možnú pohnútku konania obžalovaného, keď zjednodušene povedané nešlo o „týranie“ detí, ale o ich „výchovu“ nie celkom adekvátnymi prostriedkami, avšak mimo rámce trestnej zodpovednosti. Vo vzťahu k maloletým deťom sa taktiež jednoznačne nepreukázalo, že v dôsledku konania obžalovaného bolo spôsobené jeho deťom fyzické alebo psychické utrpenie.

Súčasne však senát odvolacieho súdu už v tomto zrušujúcom rozhodnutí konštatoval, že na základe vykonaného dokazovania mohol súd prvého stupňa vo vzťahu k poškodenej [REDAKOVANÉ] uzavrieť, že skutok uvedený v obžalobe sa stal a tento vykazuje znaky žalovaného zločinu. Vrátenie veci súdu prvého stupňa na nové konanie a rozhodnutie bolo pritom urobené najmä z dôvodu, aby bolo vyhovené obhajobným návrhom obžalovaného na doplnenie dokazovania. Už tu však odvolací súd uviedol, že ak nedôjde k podstatnej zmene skutkových okolností bude musieť súd prvého stupňa rozhodnúť v súlade s vyššie uvedenými právnymi názormi.».

V nadväznosti na citované sa krajský súd vyjadril v napadnutom rozsudku aj k aktuálnym odvolacím námietkam sťažovateľa, pričom najmä uviedol:

«... Pokiaľ ide o procesné chyby, s týmito sa odvolací súd nestotožnil. Pokiaľ obžalovaný namietal, že poškodená nepreložila dôkazy na podporu svojich tvrdení, k tomu je potrebné uviesť, že v trestnom konaní (s výnimkou náhrady škody), nie je dôkazné bremeno pred súdom na poškodenej, ale na prokurátorovi. Z výpovedí poškodenej v prípravnom konaní pritom ale vyplynul okruh dôkazov, ktoré môžu podporiť jej tvrdenia (výsluchy maloletých detí, svedkyňa [REDAKOVANÉ]). Námietka obhajcu, že poškodená pri svojom druhom výsluchu použila písomné poznámky, pričom táto výpoveď „kopíruje“ znenie skutkovej podstaty (jednotlivých alinei) predmetného zločinu, je taktiež irelevantná. Aj z výpovede svedkyne [REDAKOVANÉ] vyplýva, že poškodenej poradila, aby, si o „útokoch“ manžela začala viesť denník. Pritom jednotlivé objektívne konania páchatel'ov sú v ustanovení § 208 ods. 1 Tr. zák. popísané na základe skúseností, vyplývajúcich z najčastejšie opakujúcich sa spôsobov „týrania“ blízkych a zverených osôb.

Opakovane sa ďalej senát odvolacieho súdu nestotožňuje s procesnou námietkou, podľa ktorej by súd svoj záver o „devastácii“ poškodenej nemohol oprieť aj o vlastné pozorovanie na hlavnom pojednávaní osoby poškodenej trestnou činnosťou. Práve naopak, osobný kontakt súdu nielen s poškodenými, ale aj obžalovanými a svedkami častokrát umožňuje súdu urobiť správny záver nielen o ich vieryhodnosti, ale aj o následkoch trestnej činnosti. Taktiež poukaz obhajcu na ustálenú súdnu prax z pohľadu judikatúry, keď jediný priamy dôkaz, o ktorého objektívnosti sú pochybnosti, nepostačuje pre záver o vine obžalovaného, sa na tento prípad nevzťahuje. V tomto prípade, ako priamy usvedčujúci dôkaz nebola vzatá do úvahy len výpoveď poškodenej, ale aj výpovede ďalších priamych svedkov - maloleté deti poškodenej a obžalovaného. Taktiež následok na poškodenej v podobe „syndrómu týranej ženy“ bol preukázaný priamym dôkazom - znaleckým posudkom. Navyiac, ako vyplynie z nižšie uvedeného, ani odvolací súd nemal pochybnosti o objektivite výpovede poškodenej.

K ďalšej procesnej námietke obhajcu v tom, že rozsudok súdu prvého stupňa bol pôvodne zrušený aj podľa § 321 ods. 1 písm. a/, b/, c/ Tr. por., čo sa ale neprejavilo v novom konaní pred súdom prvého stupňa, vo vzťahu k „týraniu“ manželky, senát odvolacieho súdu uvádza, že tieto dôvody pre zrušenie rozsudku súdu prvého stupňa sa týkali predovšetkým najmä tých častí skutkovej vety rozsudku, ktoré sa vzťahovali „týrania“ maloletých detí a nie manželky. Napokon procesná námietka, týkajúca sa určitej „zhodnosti“ písomného odôvodnenia pôvodného a neskoršieho rozsudku súdu prvého stupňa, je taktiež nie tak významná, že by spochybňovala správnosť výroku o vine. Tu je potrebné uviesť, že už pôvodne sa v skutkovej vete podrobnejšie popisovalo „týranie“ manželky, vrátane následného odôvodnenia, pričom zrušujúce uznesenie odvolacieho súdu v tejto časti skutkové zistenia súdu prvého stupňa prakticky potvrdil. Zopakovanie odôvodnenia z pôvodného rozsudku bolo potom na mieste.»

Krajský súd sa zaoberal aj odvolacími námietkami sťažovateľa smerujúcimi proti skutkovým zisteniam súdu prvého stupňa, ktoré sťažovateľ považoval «za nepreskúmateľné, vzhľadom na všeobecné formulácie jednotlivých „aktov“ týrania», a preto požadoval ich konkretizáciu opakovaným výsluchom poškodenej. Krajský súd v napadnutom rozsudku zdôraznil, že sa s týmito námietkami nestotožňuje, pričom poukázal na «... § 163 ods. 3 Tr. por. výrok rozsudku, ktorým sa obžalovaný uznáva vinným, musí z

hľadiska skutkových zistení (tzv. skutková veta) obsahovať miesto, čas a spôsob spáchania trestného činu. Z ustálenej súdnej praxe vyplýva, že skutková veta má obsahovať okrem iného najmä tie údaje, ktoré zakladajú jednotlivé znaky skutkovej podstaty trestného činu. Namietaný nedostatok v popise konania (objektívna stránka trestného činu) obžalovaného neobstojí, pretože v skutkovej vete popisované konanie obžalovaného zodpovedá požiadavkám jasnosti, zrozumiteľnosti a stručnosti. Takto popísané konanie obžalovaného pritom bez akýchkoľvek pochybností vyplýva jednak už z obsahu trestného oznámenia poškodenej, kde táto jednak popísala obžalovaného ako agresívneho, panovačného, vulgárneho (až perverzného), emočne nestabilného, podozrievaného. Z jeho konaní uvádzala škrtenie, hádzanie o nábytok, úder päťou do brady, vulgárne nadávky až perverzné, vyhrážanie sa krvavým spôsobom, odopierame hygieny, vykonávanie telesnej potreby pod kontrolou, budenie počas spánku, zlé chovanie voči deťom. Poškodená aj pri svojom prvom výsluchu dňa 09. 06. 2011 vypovedala o: nepredvídateľných a nevyprovokovaných záchvatoch zúrivosti, o verbálnej a fyzickej agresivite, atmosfére strachu v rodine, stopovanie po minútach, ubližovanie pred deťmi, strachu o bezpečie, život a zdravie seba a detí, presnom harmonograme, kedy môžu ísť na záchod a do kúpeľne. O psychických útokoch poškodená uviedla, že boli dennodenné.

Na základe takéhoto výsledku dokazovania, pokiaľ ide o obsah výpovede poškodenej, odvolací súd nepovažoval, a to aj vzhľadom na povahu ostatných usvedčujúcich dôkazov potrebné znovu vypočúvať poškodenú [REDAKOVANÉ] ku ďalšej konkretizácii konania obžalovaného, ktorým bola týraná. Tu nemohol senát odvolacieho súdu prehliadnuť ani všeobecnú povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdu chrániť obeť trestných činov pred tzv. druhotnou viktimáciou (druhotné následky na poškodenom po spáchaní trestného činu, napr. nevhodný postup orgánov činných v trestnom konaní, zľahčovanie zľahčovanie a nesprávna reakcia sociálneho prostredia, vyhrážanie sa páchatel'a). Pritom aj z vyššie uvedeného písomného vyjadrenia poškodenej k odvolaniu obžalovaného jednoznačne vyplýva, že poškodená [REDAKOVANÉ] značne „trpela“ aj v priebehu trestného stíhania obžalovaného, keď uviedla, že za to, že sa odvážila prehovoriť a požiadať štát o ochranu, musí okrem strachu znášať zo strany obžalovaného poškodzovanie svojho mena a vážnosti u spoluobčanov, v zamestnaní, rodinných vzťahov,

dlhodobé prenasledovanie spôsobom, ktorý podstatne zhoršuje kvalitu jej života a života jej detí.».

Krajský súd sa v napadnutom rozsudku vyjadril aj k sťažovateľom spochybňovanej vierohodnosti poškodenej a jeho návrhom na doplnenie znaleckého dokazovania, pričom v tejto súvislosti v prvom rade pripomenul, že *«predchádzajúce zrušujúce rozhodnutie odvolacieho súdu nemožno chápať tak, že je založené na pochybnostiach o vieryhodnosti tejto poškodenej. Práve naopak, jej vieryhodnosť tu spochybnená nebola, len sa konajúce súdy nestotožnili s jej „názorom“, že obžalovaný aj deti „týral“ spôsobom, ktorý zakladá znaky predmetného trestného činu. Vieryhodnosť obsahu výpovede bola pritom v podstatných bodoch potvrdená ďalšími priamymi svedkami - maloletými deťmi. Tieto vypovedali vo veku 9 rokov a 7 rokov, pričom vzhľadom na ich vek a obsah ich výpovedí dostatočne charakterizujú správanie sa otca v rodine, nielen k nim, ale aj k ich matke. Maloleté deti vypovedali, že: s ocinom je občas dobre, občas zle, ocino je chvíľu dobrý, normálny, potom mu preskočí, ocino zle zaobchádzal s nami, pretože často kričal, nadával a bil ich. Okrem toho deti vypovedali priamo aj o správaní sa otca k ich mame: otec udieral mamu aj opakovane, hodil mamu do skrine, zlomil jej necht na ruke, keď prišli policajti, nerváčil a vyvalil dvere, mamina hovorila, že ju v noci budil.».*

Vo vzťahu k doplneniu znaleckého dokazovania („za účelom a zistenia vieryhodnosti poškodenej [REDACTED]“) krajský súd v napadnutom rozsudku uviedol, že *«znalecké dokazovanie nie je jediný prostriedok k preukázaniu vieryhodnosti svedka. Spravidla je takéto dokazovanie vykonávané u maloletých detí. U dospelých svedkov je to potrebné najmä v tých prípadoch, kedy z ďalších okolností (napr. z osoby svedka, rozdielne skutkové zistenia), vzhľadom aj na význam svedeckej výpovede vplynú pochybnosti o objektivite svedkom uvádzaných okolností. Už vyššie bolo pritom naznačené, že v základnej rovine maloleté deti potvrdili výpoveď poškodenej, ktorá vypovedala o obžalovanom - svojom manželovi ako o „tyranovi“. Výrazové prostriedky detí samozrejme boli v tomto smere iné, avšak výpoveď svojej matky o tom, ako sa otec správa, v rodine potvrdzovali. Tu pritom nemožno opomenúť tie okolnosti, že deti „prikorie“, ktoré spôsoboval ich otec ich mame, nemuseli zaregistrovať, resp. ako také vnímať.*

Ďalšie doplnenie znaleckého dokazovania preto senát nepovažoval za potrebné, pričom k vieryhodnosti poškodenej senát odvolacieho súdu nemohol prehliadnuť a vyhodnotiť písomné vyjadrenie poškodenej k odvolaniu obžalovaného, keď táto uviedla: ... Neexistuje racionálne zdôvodnenie, prečo by dobrovoľne toto všetko (dôsledky pre poškodenú v trestnom konaní) podstupovala, keby neverila, že pravda vyjde najavo a vinník bude potrestaný.

Ani výsledky znaleckého dokazovania znalcom [REDACTED] z odvetvia traumatológie nespochybnili vieryhodnosť poškodenej, keď znalec sa vyjadroval len vo všeobecnej teoretickej rovine. Zranenia poškodenej predtým neboli objektivizované bezprostrednými lekáorskými vyšetreniami, pričom ale protiprávne konania obžalovaného inak nemali spočívať v intenzívnom brachiálnom násilí. Znalec k tomu uviedol, že ľahšie formy pomliaždenia, spôsobené slabou intenzitou vedeného násilia, či už údermi, škrtením, vykrúcaním rúk, ktoré popisovala svedkyňa a ktoré mali byť vedené voči nej, pokiaľ nie sú tieto zranenia po ich vzniku objektivizované, s odstupom času sa zo súdno-znaleckého hľadiska nedajú potvrdiť ani vylúčiť.».

Krajský súd v napadnutom rozsudku vo vzťahu k správnosti zisteného skutkového stavu poukázal popri priamych dôkazoch (výpovede poškodenej a maloletých detí) aj na nepriame dôkazy, ku ktorým zaradil «najmä hodnotenie osoby obžalovaného zamestnávateľom práve z obdobia, kedy páchal trestnú činnosť domáceho násilia za „zatvorenými dverami“. Tento pracovný posudok (č. l. 206) bol vypracovaný priamym nadriadeným obžalovaného, pričom významným tu je už poznatok, že inak dobré správanie v práci sa začalo postupne meniť od roku 2005 (rovnaké obdobie ako uvádzala poškodená o zmene správania obžalovaného v rodine). V závere hodnotenia je uvedené, že obžalovaný [REDACTED] je síce medicínsky erudovaný, ale konfliktogénny a nepohodový spolupracovník. Z posudku ďalej vyplýva, že v zložitejších situáciách nedokázal vystupovať slušne a rozvážne. Pri pohovoroch všetko popieral a bol nesebakritický. Okrem iných sa vyhrotili v tom období vzťahy medzi ním a vrchnou sestrou oddelenia, ktorá ako jeden z dôvodov, prečo opúšťala v januári 2011 (vrcholilo protiprávne konanie obžalovaného v rodine) pracovisko, udávala psychické traumy, ktoré jej spôsoboval práve [REDACTED] pri riešení prevádzkových záležitostí.

Senát odvolacieho súdu tu poukazuje jednak na časovú kontinuitu zmien v správaní obžalovaného (doma a na pracovisku), ako aj na veľmi podobný jeho charakter správania sa (blízke osoby a spolupracovníci). Napokon aj spôsobené následky sú si veľmi podobné (syndróm týranej ženy a psychické traumy podriadenej).

Naviac aj ďalšie nepriame dôkazy v podobe znaleckej činnosti jednak preukazujú spôsobený následok na poškodenej, ale najmä charakterizujú osobu obžalovaného z psychologického aj psychiatrického pohľadu, ako osobu, ktorej konanie, ktoré je predmetom tohto trestného stíhania, nie je cudzie. Zo znaleckých posudkov k osobe obžalovaného bolo možné v súhrnne uzavrieť, že „povahové vlastnosti“ obžalovaného z hľadiska možného nefyzického násillia vzájomne korešpondujú, najmä pri záťažových stresových a konfliktných situáciách. Fyzická agresivita však u neho nevystupuje do popredia, aj keď vo vystupňovaných, záťažových situáciách (afektívne, emočné vystupovanie) znalci nevyhlúčili ani takúto agresivitu. Aj v znaleckom posudku z klinickej psychológie dospelých ktorý zadovážil obžalovaný, je síce uvedené, že tento z hľadiska správania sa k blízkym osobám nie je typický agresor - tyran. Na druhej strane aj v tomto znaleckom posudku je z hľadiska osobnosti obžalovaného uvedené, že je egocentricky a subjektivisticky disponovaný, vzťahovačný k okoliu, výraznejší v stresových a konfliktných situáciách.

Napokon medzi významné usvedčujúce - nepriame dôkazy svedčí aj obsah výpovede svedkyne, ktorá je kolegyňa ako poškodenej, tak aj obžalovaného. Svedkyňa [REDAKOVANÉ] na hlavnom pojednávaní podrobne vypovedala, ako sa jej od roku 2008 začala poškodená zverovať s prikoriami, ktoré jej doma spôsobuje obžalovaný. Táto svedkyňa pritom dospela k názoru, že poškodená [REDAKOVANÉ] si ani neuvedomuje závažnosť situácie v rodine, keď táto je týranou osobou. Táto svedkyňa pritom aj na pracovisku osobne videla agresívne správanie obžalovaného v práci (napr. kričanie na pacienta, ako keby bol v afekte, obdobne aj ku kolegom, nadriadeným a personálu nemocnice).

Na základe vyššie uvedených dôvodov sa odvolací súd stotožnil so skutkovými závermi súdu prvého stupňa, ktoré vyplývajú z priamych dôkazov a sú bez akýchkoľvek pochybností podporované viacerými nepriamymi dôkazmi.»

V ďalšej časti napadnutého rozsudku krajský súd vo vzťahu k „vytýkanej chybe, týkajúcej sa právnej kvalifikácie, z pohľadu nepreukázania a nenaplnenia znaku - páchanie trestnej činnosti dlhší čas“ uviedol, že «... tento znak zo skutkovej vety rozsudku jednoznačne vyplýva. Poškodená presne a presvedčivo časovo vymedzila vyššie uvedené správanie obžalovaného od roku 2005, keď sa narodil mladší syn [REDAKOVANÉ]. Obdobie 4 rokov zlého správania sa obžalovaného potvrdzuje aj svedkyňa [REDAKOVANÉ]. Aj z pracovného posudku vyplýva, že obžalovaný mal „vzťahové“ problémy v práci v rokoch 2005 až 2011.

Pre naplnenie kvalifikovanej skutkovej podstaty v podobe závažnejšieho spôsobu konania podľa § 138 písm. d Tr. zák. - páchanie trestnej činnosti po dlhší čas sa vyžaduje, aby trestná činnosť bola páchaná tak dlhú dobu, že to výrazne prekračuje obvyklú dobu páchania tej ktorej trestnej činnosti. Pri zločine týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 Tr. zák., vzhľadom aj na naplnenie znaku následku v podobe fyzického a psychického utrpenia, považuje senát odvolacieho súdu ako obvyklú dobu, dobu do dvoch rokov. Preto čas, ktorý trojnásobne túto obvyklú dobu presahuje, je nutné považovať za dlhší čas tak. Ako to má na mysli ustanovenie § 138 písm. c/ Tr. zák.

Z týchto dôvodov odvolací súd odvolaniu obžalovaného, smerujúceho proti výroku o vine nevyhovел.

Inú situáciu zistil odvolací súd pri preskúmaní výroku o treste. Je nutné prisvedčiť námietke obhajcu už v tom, že súd prvého stupňa znovu uložil obžalovanému rovnaký trest odňatia slobody, ktorý vo výmere 4 rokov je zo zákona nepodmienečný, ako v pôvodnom rozsudku. Súd prvého stupňa takto postupoval napriek tomu, že oproti pôvodnému rozsudku bol v novom rozsudku vypustený jeden kvalifikačný znak podľa § 208 ods. 2 písm. d/ s poukazom na § 138 písm. j/ Tr. zák. - spáchanie trestného činu na viacerých osobách. K tomu ďalej senát odvolacieho súdu uvádza, že ako z písomného vyjadrenia poškodenej, tak aj z konečného návrhu splnomocnenca poškodenej na verejnom zasadnutí vyplýva záujem na splnení ochrannej funkcie trestu. Splnomocnenec výslovne uviedol, že pre prípad uloženia trestu odňatia slobody s povolením podmienečného odkladu je potrebné uložiť obžalovanému primerané povinnosti a obmedzenia zabezpečujúce ochranu jej a maloletých detí.

Vzhľadom na to, že súd prvého stupňa použil pri ukladaní trestu mimoriadne zmierňovacie ustanovenie podľa § 39 ods. 1 Tr. zák. (odvolanie bolo podané len v prospech obžalovaného) sadzba trestu odňatia slobody uvedená v osobitnej časti 7 rokov až 15 rokov sa zmenila s poukazom aj na § 39 ods. 3 písm. d/ Tr. zák. na trest odňatia slobody od 2 rokov do 15 rokov. Senát odvolacieho súdu je pritom toho názoru, že pri sadzbe trestu odňatia slobody, ktorý je možné podmiennečne odložiť, musí súd primárne skúmať, či uloženie takéhoto trestu nebude v súlade so zásadami pre ukladanie trestu podľa § 34 Tr. zák. najmä z pohľadu účelu trestu podľa § 34 ods. 1 Tr. zák. Takýto postup je namieste, najmä v prípade, že obžalovaný je bezúhonnou osobou a pred súdom sa za trestný čin zodpovedá prvýkrát. Ukladanie výchovných trestov je pritom účelné práve v takýchto prípadoch, keď súd ešte nemá poznatky o tom, že by takýto trest na jeho prevýchovu nepostačoval.

Výrazne v prospech osoby obžalovaného [REDAKOVANÉ] svedčí druhý pracovný posudok, z ktorého vyplýva, že v dobe po spáchaní trestnej činnosti dňa 17. 05. 2013 dosiahol obžalovaný na pracovisku pozíciu [REDAKOVANÉ]. K práci pristupuje zodpovedne a je spoľahlivý pri plnení pracovných úloh. Je aktívny aj nad rámec svojich pracovných povinností. V poslednom období je mimoriadne aktívny a dôležitý pre kliniku. So svojimi kolegami a podriadenými vychádza dobre, vyžaduje spoľahlivú a zodpovednú prácu. Tento posudok teda hovorí o podstatnej zmene správania sa obžalovaného v práci po tom, čo proti nemu bolo začaté trestné stíhanie oproti dobe, keď doma páchal trestnú činnosť. Je to možné hodnotiť ako významnú sebareflexiu k lepšiemu v správaní sa obžalovaného, na čom nič nemení to, že obžalovaný spáchanie trestnej činnosti popieral. Uloženie trestu odňatia slobody spojeného s jeho výkonom by prerušilo toto snaženie obžalovaného výrazne byť v práci spoločensky prospešný.

Z takto rozvedených dôvodov rozhodol odvolací súd o treste tak, ako je to uvedené vo výrokovvej časti tohto rozsudku. Skúšobnú dobu troch rokov, za súčasného dohľadu probačným a mediačným úradníkom, považuje odvolací súd za dostatočne dlhú, aby obžalovaný mohol preukázať, že v budúcnosti mieni viesť riadny život. Inak mu hrozí výkon pomerne citelného trestu odňatia slobody vo výmere troch rokov. Zároveň je senát odvolacieho súdu toho názoru, že uložený zákaz, obžalovanému priblížiť sa k poškodenej,

je spôsobilý zabezpečiť jej ochranu. Tento zákaz sa samozrejme nevzťahuje na priblíženie sa k poškodenej, a to na základe realizácie rozhodnutia príslušných štátnych orgánov, pokiaľ pôjde o styk obžalovaného s jeho maloletými deťmi.».

Vychádzajúc predovšetkým z citovaného, ústavný súd zastáva názor, že krajský súd jasne a logicky vyhodnotil v konaní vykonané dôkazy, vysvetlil, prečo nevyhovel návrhom obhajoby na doplnenie dokazovania, a zrozumiteľne sa vyjadril aj k dostatočnej špecifikácii konania sťažovateľa obsiahnutého v skutkovej vete odsudzujúceho rozsudku. Rovnako jasne a zrozumiteľne, majúc oporu v ustanoveniach Trestného zákona, krajský súd zdôvodnil druh a výšku trestu a obmedzení uložených sťažovateľovi. Za týchto okolností spôsob, akým sa krajský súd vysporiadal s odvolacími námietkami sťažovateľa, ktoré zopakoval aj v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu, nezakladá žiaden dôvod na to, aby ústavný súd po prípadnom prijatí tejto časti sťažnosti reálne mohol vysloviť porušenie sťažovateľom označených práv garantovaných ústavou a dohovorom. Napadnutý rozsudok krajského súdu teda podľa názoru ústavného súdu nemožno považovať z hľadiska sťažnostných námietok sťažovateľa za nedostatočne odôvodnený alebo arbitrárny a nezlučiteľný s aplikovanými ustanoveniami Trestného zákona a Trestného poriadku, čo zakladá dôvod na odmietnutie tejto časti sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Na základe uvedeného ústavný súd časť sťažnosti smerujúcu proti napadnutému rozsudku krajského súdu pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci, ako aj z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

II.2 K namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv garantovaných ústavou a dohovorom napadnutým uznesením najvyššieho súdu

Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu sťažovateľ vo svojej sťažnosti v zásade neformuluje žiadne konkrétne námietky a len všeobecne konštatuje, že *„Zásadne nesprávne a neakceptovateľne mal najvyšší súd Slovenskej republiky za to, že súdom I. stupňa bol správne zistený skutočný stav veci.“*

Vzhľadom na všeobecný charakter sťažostnej námietky sťažovateľa smerujúcej proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu ústavný súd po preskúmaní rozhodnutia dovolacieho súdu (podstatné časti jeho odôvodnenia sú citované v časti I tohto uznesenia, pozn.), odkazujúc na svoj v časti II.1 tohto uznesenia už vyjadrený záver, v zmysle ktorého krajský súd ústavne akceptovateľným spôsobom zistil v trestnej veci sťažovateľa skutkový stav, dospel k záveru, že neexistuje relevantný dôvod na to, aby bolo napadnuté uznesenie z ústavného hľadiska spochybňované. Naopak, ústavný súd považuje napadnuté uznesenie najvyššieho súdu požadovaným spôsobom odôvodnené a z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné.

Vo vzťahu k sťažovateľom namietanej skutočnosti, že najvyšší súd sa v napadnutom uznesení meritórne nezaoberal jeho námietkou smerujúcou proti porušeniu jeho základného práva na zákonného sudcu garantovaného v čl. 48 ods. 1 ústavy (resp. aj čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd konštatuje, že ani táto skutočnosť nemôže spochybníť ústavnú konformnosť napadnutého uznesenia. Z napadnutého uznesenia totiž vyplýva, že sťažovateľ uplatnil túto námietku až v dovolacom konaní, hoci mu bola známa už skôr, čo s odkazom na § 371 ods. 4 Trestného poriadku odôvodňuje, že najvyšší súd sa ňou nemusel a ani nemohol zaoberať [aj napriek tomu, že by inak bola spôsobilým dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, pozn.]. Rovnako sa touto námietkou nemôže zaoberať ani ústavný súd, a to vzhľadom na už spomínaný princíp subsidiarity, ktorý vylučuje, aby sa ústavný súd v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy zaoberal s takou námietkou sťažovateľa, ktorú mohol a mal uplatniť už v konaní pred okresným súdom, resp. najneskôr v odvolacom konaní.

Na základe uvedeného ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj túto časť sťažnosti sťažovateľa z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Po odmietnutí sťažnosti ako celku bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. januára 2017